

Sportlétesítmények őrzés-védelmének speciális aspektusai

Special aspects of guarding and protecting sports facilities

Turós Tímea

doktorandusz
Óbudai Egyetem,
Biztonságtudományi Doktori Iskola
turos.timea@bgk.uni-obuda.hu

Magyar
Tudományos
Akadémia

Szűcs Endre

Dr. PhD, adjunktus
Óbudai Egyetem
Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar
szucs.endre@bgk.uni-obuda.hu

Magyar
Tudományos
Akadémia

Absztrakt

Cél: A sportesemények rendezése és szervezése több szervezetet érintő összehangolt tevékenység. A kutatás célja megvizsgálni és feltárni a sportlétesítmények, sportesemények helyszínének speciális őrzés-védelmi követelményeit.

Módszertan: A referenciatudományok gyűjtését és feldolgozását követően kvalitatív módszert alkalmazva a sportlétesítmények biztosításának módjára és eszközeire koncentrálna a szerzők a saját nézőpontjukból kerestek specifikumokat. A kutatás során empirikus és logikai módszereket is használtak. Ahhoz, hogy a megszerzett ismeret hozzájáruljon a gyakorlati problémák megoldásához a gyakorlatorientált kutatás tevékenységét választották.

Megállapítások: Az 1960-as évektől kezdődően, majd döntően az 1980-as évektől a sportesemények rendezése, szervezése nem csupán sportszakmai kérdés. A gazdasági szereplők által beáramoltatott tőke családi, kulturális és szórakoztató események megrendezését célozta meg. Ezáltal a sportlétesítmények a korábbiaktól eltérően kezdetben több funkciósá, majd a modern létesítésűek multifunkciós helyszínekké váltak. A multifunkcionalitásából adódóan a helyszínek és a környezetükben kialakított, eltérő sport- és gazdasági célú létesítmények biztosításának, őrzés-védelmének speciális követelményei alakultak ki.

Érték: A sportlétesítmények és a bennük található kereskedelmi, gazdasági, szórakoztató, kulturális és kiszolgáló egységek biztonságtechnikájának alapja az objektum-, valamint a személy- és vagyonbiztonság. A létesítmények

Magyar nyelvű utánközlés. Jelen cikk angol változata megjelent a Belügyi Szemle 2024. évi 4. számában.
DOI link: <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i4.pp717-731>

alaprendeltetészerű működésének őrzés-védelme ugyanúgy szervezett, összehangolt tevékenység, mint a létesítményekben megrendezésre kerülő sportesemények esetében, de a végrehajtás módja nem egyezik meg.

Kulcsszavak: sportlétesítmények, biztonság, objektumbiztonság, komplex védelem

Abstract

Aim: The arrangement and organisation of sports events is a coordinated activity involving several organisations. The purpose of the research is to examine and reveal the special guarding and protection requirements of sports facilities and sports event venues.

Methodology: After collecting and processing the reference literature, the Authors applied a qualitative method and focused on the methods and means of providing sports facilities, and looked for specifics from their own point of view. During the research, they used both empirical and logical methods. In order for the earned knowledge to contribute to the solution of practical problems, they chose the activity of practice-oriented research.

Findings: Starting from the 1960s, and mainly from the 1980s, the arrangement and organisation of sports events is not just a professional sports issue. The capital injected by economic actors was aimed at organising family, cultural and entertainment events. As a result, unlike before, the sports facilities initially became multi-functional, and then the modern facilities became multi-functional venues. Due to its multi-functionality, special requirements for the security and protection of the venues and the facilities created in their surroundings, with different sports and economic purposes, have developed.

Value: The basis of the security technology of sports facilities and the commercial, economic, entertainment, cultural and service units located in them is the security of objects, as well as personal and property security. Guarding and protecting the proper operation of the facilities is an organised and coordinated activity in the same way as in the case of sports events held in the facilities, but the method of implementation is not the same.

Keywords: sports facilities, security, object security, complex protection

Tézis

Saját kutatásaink és korábbi eredményeink is arra engednek következtetni, hogy a sporteseményeket a 20. század második felétől kezdve nem kizárólag a sporttevékenységek jellemzik. Az 1960-as évektől kezdve a sportéletet nagy mértékben befolyásolja a vele összefonódó politikai környezet, a gazdasági érdekek és a befektetett tőke. Különösen a 2000-es évektől, a gazdasági és kereskedelmi érdekek előtérbe kerülése miatt a sportesemények egyértelműen családi, kulturális és szórakoztató rendezvényekké váltak. A sportszervezetek működését gazdasági társaságok vették át, amelyek célja a sportcélok mellett a látogatók és nézők igényeinek minél teljesebb körű kielégítése, nem titokoltan a profitszerzés érdekében. A sportesemények mellett a sportlétesítmények koncerteknek, kiállításoknak, múzeumoknak, családi és vállalati rendezvényeknek, tréningeknek és éttermeknek is otthont adnak. A modern, minden igényt kielégítő, többfunkciós létesítmények objektumvédelme ezáltal kritikussá vált, ami magával hozta a létesítmények őrzésének és védelmének reformját is. Már a létesítés előtti tervezési fázisban figyelembe kell venni azokat a veszélyeket és kockázatokat, amelyek a létesítményben állandó munkát vagy sporttevékenységet végzők, a kiszolgáló feladatokban részt vevők, a nézők/látogatók és a hatókörben tartózkodók biztonságát veszélyeztetik vagy veszélyeztethetik.

Objektumbiztonság

A biztonság összetett fogalom mind a mindennapi, mind a tudományos életben. Még ha csak egyszerűen akarjuk is megfogalmazni, bonyolult „képlet” jön ki belőle. Ha azonban összefüggést keresünk közöttük, megállapítható, hogy olyan fogalmakról beszélünk, amelyek a következő definíciót adják: „*A biztonság a személyek és szervezetek állapota, amelyet a létüket és rendeltetészerű működésüket veszélyeztető szándékos jogellenes magatartások és az ellenük alkalmazott védelmi eszközök kölcsönhatása határoz meg.*” (Berek, Berek & Berek, 2016).

A szerzők által a *Személy és vagyónbiztonság* című kiadványban megalkotott biztonságfogalomból kiindulva megállapíthatjuk, hogy az egyes forrásból érkező fenyegetésre adott választ a személy- és vagyónvédelemben alkalmazott emberi erő és technikai eszközök, valamint ezek aránya alapján kell meghatározni.

A személy- és vagyónbiztonság egyik fő, szerteágazó, széles spektrumot felölelő területe az objektumvédelem. Kutatási területünket figyelembe véve, esetünkben az objektum mint fogalom szűkebb értelemben sportlétesítményt jelent.

Tágabb értelemben azonban fontos hangsúlyozni, hogy a sportlétesítmények túlnyomó többsége ma már nem kizárólag „csak” sportlétesítmény, hanem számtalan más esemény „otthona” is, és multifunkcionalitásuk miatt kereskedelmi, szórakoztató és kulturális egységeket is magukban foglalnak. A stadionokban, sportcsarnokokban, jégpályákon, uszodákban és számtalan sportlétesítményben nehéz fenntartani a biztonságot, amikor nagyszámú résztvevőt és látogatót vonzó rendezvényeket tartanak. Az egyes sportlétesítményekben a biztonság fenntartása gyakorlatilag két „forgatókönyv” szerint működik, mivel a normál működés és a rendezvények alatti biztosítás eltérő. Logikus és világosan érthető, hogy egy futballstadion „hétköznapijai” nem azonosak a meccsnapokkal.

Más megközelítésből, az őrzés és védelem végrehajtásához használt erőforrások tényleges alkalmazása (bevetése) esetén két „forgatókönyv” különböztethető meg: a jogellenes cselekmény nélküli állapot és a jogellenes cselekmény bekövetkezése utáni állapot. Fontos továbbá rámutatni arra a tényre, hogy a sportlétesítmények objektumbiztonsága a létesítmények közvetlen környezetére, a hozzájuk infrastrukturális szempontból tartozó tárgyakra és építményekre terjed ki, funkciótól függetlenül.

Őrzés

A sportlétesítmények objektumvédelmének két alapfogalma az őrzés és a védelem. A biztonságtechnika és a személy- és vagyónvédelem két alapfogalma összefügg egymással, mondhatnánk, hogy egymásra épülnek, de a gyakorlatban két, időben határozottan elkülönülő tevékenységet jelentenek.

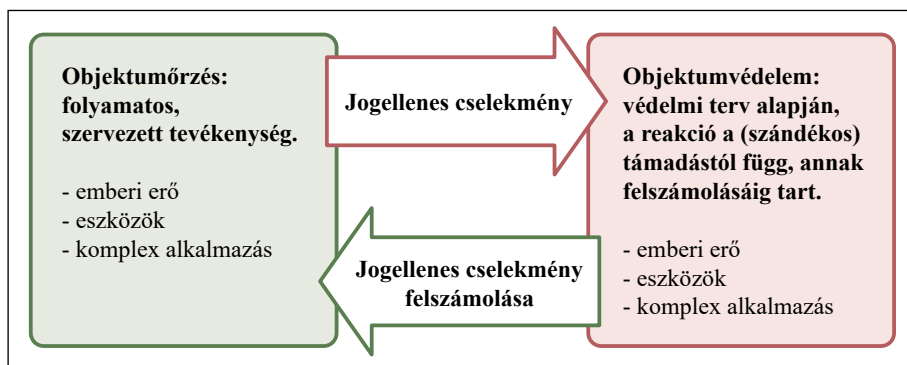
Ha a sportlétesítményt az őrzés szempontjából vizsgáljuk, akkor megállapíthatjuk, hogy a létesítmény őrzése olyan tevékenység valamilyen külső, szándékos, törvénytelen cselekmény ellen, amelynek során a veszély vagy fenyegetés bekövetkezésének esélyét <0 -nak és időben állandónak vesszük, azaz a létesítményt fenyegetettnek tekintjük egészen addig, amíg a törvénytelen cselekmény meg nem történik. A bekövetkezési idő azonban nem ismert, az elkövetőtől függ, de független a bűncselekmény elkövetési módjától és attól, hogy eszközzel vagy eszköz nélkül hajtják-e végre. Az őrzésvédelmi szempontú megközelítés azt vizsgálja, hogy az őrzés mint az objektum jogellenes tevékenységtől mentes „nyugalmi” állapota hogyan változik meg, amikor események történnek, embereket vagy vagyontárgyakat támadnak meg, vagy szándékos jogellenes cselekményt követnek el. A védelmi tevékenység időtartama azonban ismert, és nagy mértékben függ a támadás típusától, az elkövető(k) által alkalmazott erőszaktól és eszközöktől, valamint ezek egyéni vagy együttes alkalmazásának arányától.

A védelem célja a helyzet és a támadás további terjedésének megakadályozása, az elkövető(k) azonosítása és kiemelése, valamint a gyakorlatban a jogellenes cselekmény megszüntetése és felszámolása. A sportrendezvények helyszínén mind elméletben, mind a gyakorlatban az őrzési tevékenység mindaddig fennáll, amíg a jogellenes esemény meg nem történik, a jogellenes cselekmény aktíválja a védelmi tevékenységet, majd a cselekmény felszámolása után az őrzési tevékenység folytatódik (Berek, Berek & Berek, 2016).

Berek Lajos professzor a *Biztonságtechnika* című jegyzetében így fogalmaz: „*Tehát személy- és vagyónvédelmi szempontból a biztonság valakinek a létét, vagy valakinek a rendeltetésszerű működését veszélyeztető szándékos jogellenes magatartás és az azokkal szemben alkalmazott védelmi erőforrások együtthatása.*” (Berek, 2014). A fogalmak magyarázata és különbsége az alábbi ábra alapján szemléltethető és értelmezhető.

1. számú ábra

Az objektumőrzés és -védelem folyamatábrája

Forrás. A szerzők saját szerkesztése.

A sportlétesítmények őrzése és védelme

A sportlétesítmények esetében az őrzés, valamint a személy- és vagyónvédelmi tevékenységek során mechanikus védelmi elemeket és elektronikus jelzőelemeket egyaránt használnak. A sportlétesítmények speciális védelmi elemeinek elemzése az alábbi biztonságtechnikai témakörökben történt, annak apropóján, hogy ezek a védelmi elemek fordulnak (fordulhatnak) elő a leggyakrabban:

- mechanikai védelem,
- behatolásérzékelő rendszer,
- szervezett őrzés, emberi erő,

- beléptető rendszerek,
- személy- és csomagátvilágító rendszer,
- ajtó- és kapunyitási rendszer,
- videómegfigyelő rendszer,
- áruvédelmi rendszer,
- tűzjelző rendszer,
- rendezvénybiztosítás, és
- személyvédelem.

Mechanikai védelem

A mechanikai védelem célja, hogy a sportrendezvények helyszínén a külső környezetből az objektumhoz való hozzáférést megnehezítse vagy megakadályozza, akár alapműködés, akár sportrendezvény szervezése esetén. A sportlétesítmények esetében a mechanikai védelmi elemek látványosak, sok helyen, különösen a futballstadionok esetében monumentális elemek. Jó példa erre a budapesti Puskás Aréna, ahol az egykori Népstadion helyén épült modern létesítmény elsődleges védelmét 38 darab, egyenként 40 méter magas, lépcsőházaknak megfelelő pilon adja. A kültéri védelmi elemeket is a kapuk képviselik, napjainkban a kivitelezésben már nem létesülnek (víz)árkok. Az épületek védelmét vasbeton falak, tetőszerkezet, ajtók és ablakok biztosítják. Kézilabdacsarnokok esetében gyakran hatalmas üvegfelületek jelennek meg a homlokzaton, külső burkolatként. A gépészeti elemek tehát az építésüktől a bontásukig fix, statikus elemek, amelyek méretük és szerkezetük miatt elrettentő hatással bírnak az elkövető(k) számára. Az esélye annak, hogy ezeken az elemeken eszköz(ök) használata nélkül behatoljanak, szinte nulla. Külső kerítések esetében felmerülhet például a kerítéselemek átmászásának vagy átvágásának gondolata, de ebben az esetben az elkövető(k)nek komolyan meg kell fontolniuk a komplex védelem egyéb elemeinek használatát, valamint a képrögzítő eszközökön tárolt adatok bizonyítékként való felhasználását. A sportlétesítmények esetében a mai biztonságtechnikai követelmények érvényesítése nem elhanyagolható szempont, a gépészeti elemek tervezése során elemzik az adott helyszín biztonságtechnikai kockázatait, a kivitelezés során pedig a kockázatelemzés eredményétől függően építik be/ki azokat. A létesítmények belső gépészeti elemei, a kerítések, alagutak, körforgalmak, szektorokat elválasztó kapuk alkalmasak a sportesemény szurkolótáborainak elválasztására, figyelembe véve a váratlan események bekövetkezését, amikor is a menekülés és evakuálás követelményeinek is érvényesülniük kell. A szektorok és a kijáratok nyitásának automatikusan vagy

emberi beavatkozás eredményeként kell történnie, az átjárást úgy kell szabályozni, hogy váratlan esemény esetén, akár pánikhelyzetben is garantált legyen az önállóan menekülők biztonsága, és maximálisan megkönnyítsék menekülésüket. Ezek alkalmasak a sportrendezvény szurkolótáborainak szétválasztására, figyelembe véve a váratlan események bekövetkezését is, amikor is a menekülés és evakuálás követelményeinek is érvényesülniük kell (Tóth & Tóth, 2014).

A gyakorlati tapasztalatok alapján elmondható, hogy az evakuálásban óriási különbségek vannak az egyes országok és létesítmények között, és a mi példánkban nem történt rendkívüli, váratlan esemény. A székesfehérvári Sóstói Stadion kiürítése a mérkőzés után 20–25 percig tartott, mire a létesítmény kapujánál a kijutás megtörtént, annak ellenére, hogy a nézők nem voltak messze a kijáratától. A kiürítés nem volt túl szerencsés és még kevésbé racionális, mivel az emberek csak egyesével tudtak kijutni a kapunál, nagyon hosszú sorokban feltorlódva.

Ugyanezt a kiürítést a Santiago Bernabéu stadionban az El Clásico(!) után a stadion legfelső, 5. emeletéről végezték el a mérkőzés után, nagyjából 5 perc alatt, és az egész stadion körülbelül 15 perc alatt teljesen kiürült. A kapukat kinyitották, így a 90 000 nézőt rendkívül gyorsan ki lehetett engedni a stadionból.

Behatolásérzékelő rendszer

A behatolásjelző rendszer célja a szervezett, emberi erős védelmének megerősítése és munkájának megkönnyítése. Elsődleges célja a létesítményekbe való illetéktelen behatolás megakadályozása és jelzése. Amennyiben egy őrzött sportlétesítménybe behatolni próbáló elkövető cselekménye esetén a riasztórendszer azonnal működésbe lép, az elkövetőt tetten lehet érni, és tevékenységét fel lehet számolni. A gyakorlatban azonban ez a fajta jogsértés nem jellemző magával a létesítménnyel kapcsolatban, ha a sportpályára gondolunk. A sportegyesületek esetében még a hazai létesítmények, az újonnan építettek is biztosan rendelkeznek már ajándékboltokkal, jegypénztárakkal, éttermekkel, büfékkel, bárokkal. Ezen kereskedelmi egységek tekintetében nagyobb lehet az illegális cselekmény kockázata, hiszen ezek leggyakrabban úgy kerülnek a létesítménybe, hogy kívülről is megközelíthetőek, bejáratuk az utcafrontra nyílik. A behatolásérzékelő rendszerek jelentősége megkérdőjelezhetetlen: nagyban megkönnyítik az őrzésért felelős vállalatok munkáját, mivel az automatikus érzékelő rendszer figyelmeztet a szabotázsra, nincs szükség állandó őrség megszervezésére, és az emberi erő létszáma is csökkenthető.

Szervezett őrzés, emberi erő

A legtöbb sportlétesítményben már a stadion korszerűsítése előtt is volt élőerős biztonsági szolgálat. Akkoriban azonban ez még a nevéből sem derült ki, mert „recepciós” szolgáltatásként működött. A vagyonszolgálati cégek ma is nyújtanak szolgáltatásokat a magyarországi sportlétesítmények számára. Szolgáltatási tevékenységüket utasítások szabályozzák. A feladatellátás kiterjed az őrzés-védelmi, riasztási feladatokra, portaszolgálatos és recepciós feladatokra, kamerarendszer-kezelésre, járőrszolgálati tevékenységre. A Puskás Aréna, Közép-Európa egyik legnagyobb és Magyarország legnagyobb stadionja esetében például 12 fő látja el naponta a klasszikus biztonsági feladatokat. Nemzeti stadionunk esetében ki kell emelni, hogy a létesítmény infrastruktúráját nemcsak a közel 68 ezer néző befogadására alkalmas lelátókkal ellátott belső játéktér jelenti, hanem a Puskás Aréna Park nevű, 100 ezer négyzetméteres szabadtéri sport- és szabadidős létesítmény is. A régi Népstadion egyetlen megmaradt épülete, a torony jelenleg múzeumként működik, a park nyugati és keleti részén pedig számtalan sport- és szabadidős tevékenységre alkalmas sport- és szabadidős tevékenységre alkalmas létesítmény található. A park adottságainak és felszereltségének köszönhetően egy számtalan sportesemény, koncert és fesztivál megrendezésére alkalmas nyitott terület, amely bárki számára elérhető. Biztonsági szempontból a park rendje és biztonsága érdekében térfelügyelő kamerarendszert telepítettek, és parkőrök is tevékenykednek ([URL1](#)).

Beléptető rendszerek

A beléptető rendszerek alapvető célja az objektumba belépni szándékozók hozzáférési jogainak ellenőrzése. A jogosultság többféle formában megjelenhet, így megkülönböztethetjük a sportlétesítmény használóit (játékosok, szakszemélyzet, háttér munkások), a kiszolgáló egységek alkalmazottait és a szolgáltatókat, valamint a látogatókat, nézőket és szurkolókat. A rendszer működésének alapja a belépési jogosultsággal rendelkezők belépése, akik a jogosultságuknak megfelelően érkeznek a sporteseményre.

A futballmérkőzések esetében a cél a szurkolótáborok szétválasztása, az illegálisan belépni szándékozók és a rendbontásban részt vevők kiemelés a rögzített képek alapján – függetlenül attól, hogy kézi forgókapuról beszélünk-e számlálóval vagy vonalkódolvasóval ellátott forgókapus megoldásról. Ez utóbbi egy komplex beléptető rendszer, amely kódolás alapján megkülönbözteti a szurkolókat, és szektorazonosításra is képes. Kisebb csarnokokban inkább

az Interticket PDA kártyaolvasós megoldás terjedt el. A biometrikus azonosító adatokat használó rendszerek esetében az érintésmentes változat még nem elterjedt Magyarországon, csak egy stadionban van vénaszkenneres megoldás.

Hatékonyágát és népszerűségét tekintve az érintés nélküli eljárás alkalmas lenne például arcfelismerő rendszeren alapuló információszerezésre. A legmodernebb beléptető rendszert a Puskás Aréna esetében alkalmazzák, ahol a vonalkódolvasó rendszer képes elektromos jegyek olvasására és QR-kódok beolvasására is (Tóth & Tóth, 2014).

Személy- és csomagátvilágító rendszer

A személy- és csomagátvizsgálás célja, hogy a 175/2003-as kormányrendelet¹ alapján bizonyos közbiztonságra veszélyes tárgyak (például szűrő-, vágóeszközök, lőfegyverek) ne kerülhessenek a sportrendezvények területére. E tekintetben sajnos a magyar gyakorlat nem a legkorszerűbb megoldásokat alkalmazza. A hazai környezetben ritkán találkozunk detektoros kapukkal, viszont a rendező beléptető személyzet manuálisan átvizsgálja a személyeket és az általuk viselt ruházatot. Ennek a megoldásnak a hatékonysága erősen megkérdőjelezhető, a hibák aránya magas, az illegális eszközök bejutása nem nyomon követhető. Sokkal jellemzőbb a testszkenner használata, de ez a megoldás Magyarországon is gyakrabban fordul elő nemzetközi sporteseményeken.

Ajtó- és kapunyitási rendszer

A sportlétesítmények területén a hivatásos sportági előírások mellett a biztonságtechnika egyéb területeinek biztonsági előírásait is érvényesíteni kell. A munka-, tűz- és környezetvédelmi szabályok betartása ugyanolyan fontos, mint a többi munkáltatói terület esetében. A kockázatértékelés alapján előre nem látható és váratlan események, például tűz, terrorcselekmény vagy akár baleset esetén a sportlétesítmény kiürítését, menekítését; illetve a menekülését segítő eszközöknek, berendezéseknek működőképessnek kell lenniük. Ha automatikus nyitórendszert működtetünk, akkor az emberi erőforrás hibaszázalékával kevésbé kell kalkulálni, ami azt jelenti, hogy az esemény bekövetkezése után 100%-os biztonsággal nyílnak a kapuk.

1 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről. 2004. évi I. törvény a sportról.

Videómegfigyelő rendszer

A sportlétesítmények esetében rendkívül fontos, hogy a szervező állandó és „valós idejű” információkkal rendelkezzen a sportesemények helyszínéről, a külső és belső terekről, valamint a létesítmény közvetlen környezetéről, beleértve az oda vezető utakat, parkolókat és közterületeket. Továbbá a lehető legtöbb információval kell rendelkeznie a látogatók számáról és mozgásáról is. A kivitelezés során a sportegyesületek konkrét elvárásokat fogalmaznak meg a telepítendő kamerarendszerrel és videófelfüyeleti rendszerrel kapcsolatban. A rendezvények biztosítási tervében konkrétan meg kell határozni a kamerák típusát, elhelyezésük módját, valamint a nyomon követhetőséget és visszakereshetőséget. A kamerák által készített fényképeknek és videofelvételeknek alkalmasnak kell lenniük a jogellenes cselekmények elkövetőinek pontos és kétséget kizáró azonosítására. Akár fix, akár mobil eszközökről van szó, a cél az, hogy a sporteseményen jogellenesen jelenlévőket, illetve a jogellenes cselekményeket elkövetőket azonosítani lehessen, ki lehessen emelni, vagy szükség esetén szankcionálni lehessen őket a sportlétesítmény látogatásától való eltiltással. A megfigyelőrendszer a létesítmény területén lévő kiszolgálóegységek belső tereit is védi. Folyamatosan biztosított a személyzet a kamerarendszer által gyűjtött információk elemzésére, valamint egy erre a célra kialakított megfigyelőterem.

Áruvédelmi rendszer

A csapatmúzeumok és ajándékboltok ma már a modern sportlétesítmények elengedhetetlen részei, ami jelentős feladat elé állítja a biztonsági szakembereket. A múzeumok esetében ezeknek az üzleti alapú egységeknek az árukészlete elsősorban ideológiai értékkel bír, az ajándékboltok esetében pedig nem éppen a legolcsóbb termékekkel rendelkeznek.

Az értéktárgyak védelme érdekében mindkét esetben a belső terekben megfigyelőrendszer telepítenek. A telepített kamerarendszer önmagában azonban nem jelent 100%-os garanciát a termékek védelmére. A múzeumok esetében a kiállított tárgyak, az ajándékboltok esetében pedig az üzlet árukészletének gyakorlatilag minden darabja egyedi termékvédelmi eszközzel van felszerelve.

A jeladó vagy címke formájában elhelyezett termékvédelmi eszköz jelentősége abban rejlik, hogy a pénztárnál történő fizetéskor eltávolítják, mert ha ez nem történik meg, akkor a termékvédelmi (detektoros) kapunál jelzést generálnak, és a biztonsági szolgálat feladata a jelre való reagálás (Tóth & Tóth, 2014).

Tűzjelző rendszer

Az olyan típusú sportlétesítmények esetében, amelyek nem nyílt vagy félig nyílt kialakításúak, a tűzjelző rendszer fontossága megkérdőjelezhetetlen. Kézilabda- és kosárlabdacsarnokok esetében fontos ismerni a hagyományos parketta vagy a modern burkolat tűzállósági mutatóját, különös tekintettel a felhasznált burkolóanyagokra. Magyarországon gyakran találkozunk kisebb csarnokokkal, amelyek belseje, lelátója szintén hagyományosan fából készült. Nagy létszámú rendezvények szervezésekor pontos létszámmal kell rendelkezni, egy esetleges tűzriadó esetén el kell kerülni a pánikot, és a látogatókat, szurkolókat ki kell juttatni a védett térbe.

Rendezvénybiztosítás

A rendezvénybiztosítások egyik legnagyobb területe a sportesemények biztosítása. Ezek az események általában nagy közönséget vonzanak. Tóth Ágnes Nikolett *Innovatív sportrendészeti eszközök* című tanulmányában a következőképpen írja le a sporteseményeket: „Az élsport számos rendezvénye több tízezer embert mozgat meg nemcsak a sportesemény ideje alatt, hanem a rendezvény előtt és utána is. A sportrendezvények egyre inkább showelemekkel is rendelkeznek, s mindez új biztonsági követelményeket támaszt. A biztonság követő üzemmódban van, ugyanis a rendkívüli események, a terrorcselekmények a biztonság definíciójának folyamatos újragondolását eredményezik, így nagy felelőssége van az elméleti és a gyakorlati szakembereknek is.” (Tóth, 2020). A biztonságra való törekvést a személy- és vagyónvédelmi követelmények maximális betartása mellett a jogi háttér, valamint a tervezésben és szervezésben részt vevő szervezetek összehangolt munkája határozza meg. A sportrendezvényeket megtartásuk előtt biztonsági ellenőrzés előzi meg, amelyre a sportról szóló 2004. évi I. törvény 63. §-ban² meghatározott tagokat jelölik ki.

Az események alapidokumentuma a biztosítási terv, amely a biztosításban részt vevők számára a legfontosabb információkat tartalmazza. A biztosításért felelős vezető feladata összetett, ő koordinálja a biztosítási résztvevők összehangolt tevékenységét, beleértve az eseményadatokat ismeretét, a végrehajtó személyzet létszámát, a kapcsolat folyamatos fenntartását, az összegyűjtött adatok elemzését és a szükséges szigorító intézkedések bevezetését. A személyi adatok és a kockázatértékelés alapján az igazgató, a szervező és kérésükre a rendőrség

2 2004. évi I. törvény a sportról.

munkatársai a sportegyesületek segítségével kijelölt bizottság által biztonsági fokozatba sorolt rendezvény biztosításába bevonásra kerülnek. A biztosítás tervezéséhez, szervezéséhez és végrehajtásához elsősorban az elektronikus jelzőberendezések által gyűjtött adatokat használják fel.

A sporteseményekhez hasonlóan a sportlétesítményekben tartott koncertek és fesztiválok esetében is az érdeklődők nagy száma határozza meg a rendezvénybiztosítás szükségességét és a megvalósítás módját. A biztosítás tervezését a sporteseményekhez hasonlóan előzetes kockázatelemzés előzi meg. A koncertek és fesztiválok közönségének összetételétől függetlenül a belépési jog megvásárlásával előzetesen elfogadjuk a rendezvény biztonsági előírásait és házirendjét, azaz a beléptetéstől kezdve a ruházat- és poggyászvizsgálat, személyazonosság-ellenőrzés, hang- és képfelvétel készítése során a rendezvény helyszínéről való távozásig együttműködünk a szervezőkkel. A koncertek sajátossága, hogy a közönség szeretne a fellépők közelébe kerülni, rövid fizikai kontaktust kíván létesíteni, szeretne autogramot kérni az emléktárgyakhoz vagy aláírókártyához. Az ilyen események biztosítása a tömegmegfigyelésből származó információkra támaszkodik. A többnyire ártalmatlannak hitt rögtönzött nyilvános találkozók hirtelen cselekvést igénylő eseményekké alakulhatnak. Ezekben a biztosítási feladatokban nagyon fontos a háromkörös védelem kialakítása (Cserny & Christián, 2020).

A COVID-19-járvány kitörése után a sportlétesítmények látogatóinak és szurkolóinak egészsége védelmében olyan megoldást kellett találni, amely gyorsan és hatékonyan kimutatja a vírus jelenlétét.

Tekintettel arra, hogy hazánk társrendezőként a 2021-es UEFA 2020-as labdarúgó Európa-bajnokságnak is helyszínt biztosított, megoldást kellett találni a szurkolók érintkezés nélküli szűrésére COVID-19 vírusra. Hosszas keresgélés és tesztelés után a stadionban jelen lévő orvosi személyzet munkaeszközeit a D-Link 9500T hőkamerás rendszerrel egészítették ki, amely a testhőmérsékletet mérte. A hőkamerás rendszeren keresztül a mérkőzésekre belépő szurkolókat a belépés előtt a helyszínen, ahová a belépésre jogosultak voltak, vizsgálatnak vetették alá. Ezt a tevékenységet nem véletlenszerűen, hanem folyamatosan végezték, így a mérkőzésekre érkező nézők számának csökkenése nem okozott problémát. A hatékonyságnak köszönhetően hazánk teltházas mérkőzéseket tudott rendezni (URL2).

Személyvédelem

A sportesemények szervezése során többször előfordul a sportághoz kapcsolódó vagy a sportélethez tartozó hazai vagy nemzetközi védett személyek megjelenése. E tekintetben védett személynek minősülhetnek az állami vezetők, közjogi méltóságok, nemzetközi sportszervezetek képviselői, a sportág képviselői, a bírói testületek tagjai, bírók, felügyelők, ellenőrök.

A védett személyek sporteseményeken való megjelenése feltételezi és megköveteli a szervezőtől, hogy a helyszín és környezetének biztosításával garantálja a védett személy sérthetlenségét. Ezen személyek és objektumok védelmét a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet szabályozza, utalva a védendő magyar és nemzetközi védett személyekre és létesítményekre. A létesítményekben a védelmet a védőköröknek megfelelően és a védett személy biztonságát szem előtt tartva kell megszervezni, függetlenül attól, hogy a védett személy helyhez kötött vagy mozgásban van. A stadionok VIP vagy SKYBOX-ában tartózkodó személy esetében a védelmet a belépéstől a kilépésig, a tartózkodási helyen kell biztosítani, a megfigyelőrendszer és a személyi állomány komplex alkalmazásával.

Összegzés

A modern labdarúgás mint sportág hatalmas változáson ment keresztül az 1960-as évek óta. A politika meghatározó szerepét átvette a tőke beáramlása. A soha nem látott támogatással, a létesítmények és a kiszolgáló létesítmények fejlesztésével a sportág a sport mellett a gazdasági élet egyik területévé és szereplőjévé vált. Az 1980-as évektől kezdve a beáramló pénznek köszönhetően a labdarúgás a társadalom egyik legfontosabb szórakoztató és családi eseményévé vált. Ehhez jött hozzá a 2000-es években a stadionrekonstrukciós program és a lehető legtöbb létesítmény megépítése, aminek eredményeként a labdarúgó-mérkőzések helyszínei már nem kizárólag sporteseményeknek adnak otthont, hanem könnyűzenei, kulturális és vállalati rendezvények helyszíneivé váltak, a létesítményekben pedig ajándékboltok, éttermek és kávézók kaptak helyet.

Ennek eredményeképpen az őrzésre és a védelemre vonatkozó különleges követelmények is átalakultak. Innentől kezdve az üzleti objektumok és funkciók is bekerültek a szabványos működés rendjébe. A látványsportok helyszínein a tervezésnek köszönhetően parkok, múzeumok, különböző sportpályák, játszótérek, kutya futtatók és sok más olyan helyszín található, amely a látogatók szórakozási, kulturális, családi és sportolási igényeit szolgálhatja. Biztonsági és

őrzési szempontból mindez megnövelte a létesítmények biztosításáért felelős cégek feladatait, valamint az őrzéshez szükséges emberi erő és védőfelszerelés mennyiségét. Igény szerint és a vagyonvédelmi szempontból fontos helyszíneken állandó, 24 órás őrséget kell szervezni. Figyelembe kell venni a múzeumok, ajándékboltok és kereskedelmi egységek termékvédelmét. A látogatók számára beléptetőrendszereket kell működtetni a belépési jogosultság ellenőrzésére. Automatikus vagy kézi ajtó- és kapunyitó rendszereket kell telepíteni. Az objektumvédelem szempontjából a legfontosabb információgyűjtő források a kamerák és a videómegfigyelő rendszerek, amelyekhez szakemberre és kiépített megfigyelőhelyiségre is szükség van.

A sportlétesítmények alapvető rendeltetése mellett a legnagyobb kihívást a rendezvények biztosítása jelenti, függetlenül a rendezvény típusától. A sport- és kulturális rendezvények biztosítása teljesen eltérő. Abban azonban megegyeznek, hogy a sport- és kulturális rendezvények is nagy tömegeket vonzanak, amelyekről elegendő és folyamatos információra van szükség a biztosítás hatékony és a jelenlévő tömegnek megfelelő végrehajtásához. A sportlétesítmények biztonsági felszereltségének fejlesztése, komplex védelmi elemek alkalmazása folyamatosan szükséges, hogy a kor kihívásainak megfelelő, a jogsértő cselekmények felszámolásához szükséges eszközök rendelkezésre álljanak, és működésük megkönnyítse a biztonságtechnikai feladatokat végzők munkáját.

Felhasznált irodalom

Berek L., Berek T. & Berek L. (2016). *Személy és vagyonbiztonság*. Óbudai Egyetem.

Berek L. (2014). *Biztonságtechnika*. Nemzeti Közszerológati Egyetem.

Csernyi Á. & Christián L. (2020). Gondolatok a (sport)rendezvények biztonságának fokozásához. *Belügyi Szemle*, 68(11), 77–82. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.11.5>

Tóth A. & Tóth L. (2014). *Biztonságtechnika*. Nemzeti Közszerológati Egyetem.

Tóth A. N. (2020). Innovatív sportrendészeti eszközök. *Belügyi Szemle*, 68(ksz4), 123–136. <https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2020.4.8>

A cikkben található online hivatkozások

URL1: *Puskás Aréna Park*. <https://www.freesportparks.hu/puskas-arena-park>

URL2: *Hőkamerák védtek a foci Eb szurkolóit a Puskás Arénában*. <https://pcworld.hu/pcwlite/hokamerak-vedtek-a-foci-eb-szurkoloit-a-puskas-arenaban-296836.html>

Alkalmazott jogszabályok

160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről
175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről
2004. évi I. törvény a sportról

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Turós T. & Szűcs E. (2024). Sportlétesítmények őrzés-védelmének speciális aspektusai. *Belügyi Szemle*, 72(4), 685–699. <https://doi.org/10.38146/BSZ-AJIA.2024.v72.i4.pp685-699>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Turós Tímea, aki a turos.timea@uni-obuda.hu e-mail címen érhető el.